

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС

ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

(Сезона 1933-34)

ИЗДАЈЕ

А. БЕЛИЋ

УРЕЂУЈУ

А. БЕЛИЋ, СТ. М. КУЉБАКИН, СТ. ИВШИЋ и ФР. РАМОВШ

КЊИГА XIII

ШТАМПА ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
БЕОГРАД, 1933-4

Матејеву VI₁₁, — јер се начелно може претпоставити да је на овом месту било друкчије неголи на оном код Луке.

Већ *argiōi* може се мислити да није Ћирило преводио тај специјални грчки израз различито на два различна места. Али да видимо шта нам дају поједини текстови. Кад би се они слагали међу собом у каквом другом изразу место израза *насџштѣнѣи*, могло би се допустити да је тај други израз св. Ћирило ставио у јев. Матејеву за грчко *ἐπιούσιος*.

Међутим ево шта налазимо: у Маријином кодексу *наставѣшаго дѣне*; у Зографском чита се *настоѣшѣаго дѣне*, у Асеманову кодексу — *насѣѣнѣи*, исто у Остромирову јев.

Наравно, могло би се рећи да је израз *насѣѣнѣи* продро овамо из Луке XI₃, а да је првобитно овде било нешто друго, али таква претпоставка била би вероватна кад би у више различних рукописа био употребљен један исти израз; међутим тога нема; обрнуто, од значаја је неслагање између Зографског кодекса и Маријина; упоредно проучавање та два текста води поједине истраживаче закључку да је у основици њихових непосредних оригинала био један заједнички оригинал. Ако је тако, не бисмо очекивали размимоилажење у преводу грчког *ἐπιούσιος* између та два кодекса; ако га ипак има, то значи да се превод *наставѣшаго дѣне* у Маријином кодексу а *настоѣшѣаго дѣне* у Зографском кодексу јавио релативно касно, да те разлике раније није било. Очеvidно да су преписивачи протумачили нејасан за њих израз *насѣѣнѣи*, и то на различан, иако сличан, начин; тако је протумачио овај израз преписивач једног посредног оригинала Зографског кодекса речју *надѣнѣнѣи* на другом месту.

На тај начин долазимо до закључка да је израз *насѣѣнѣи* стара одлика Ћирилова превода. — Друкчије Розов у часопису *Slavia* IX, 620—621.

5 X 33.

С. Куљбакин

3. Посланица бугарског патријарха Јевти-мија тисменском архимандриту Никодиму.

У једном изванредно важном рукописном зборнику манастира Никољца код Бијелог Поља, који су имали у рукама и описивали Ђ. Киселиновић (Извештај државне реалне гимназије у Бијелом Пољу, 1930., 18—26) и Д. Н. Анастасијевић (Богословље VI, 1931., 65), налази се и један од њих незапажени прилог од

великог значаја. То је такозвана *Друга посланица* трновског патријарха Јевтимија тисменском архимандриту Никодиму. Она је преписана на л. 291^r—292^v. Кад је издавао Јевтимијева дела Емил Калужњацки је знао за један једини очувани текст те посланице, који се налазио у једном бугарско-словенском рукопису XVI века у музеју кијевске Духовне Академије и објавио је према њему са неким својим додацима и исправцима. Ср. *Werke des Patriarchen von Bulgarien Euthymius*. Wien 1901., CXI—CXII; текст на стр. 221—4. Мала раширеност овог списка да се објаснити довољно његовом за црквена лица доста незгодном садржином.

Наш текст, иначе добар и добро очуван, краћи је од оног кијевског. У њему недостају она 22 реда, која се налазе код К. на стр. 224, од речи: Подобаєт же вѣсѣкомѣ. Уколико К. већ кијевски текст сматра фрагментом, никољачки би то био у још већој мери. Ми тај наш „одломак“ саопштавамо овде у целини као једини српско-словенски препис те, првобитно свакако бугарско-словенски писане, посланице. Под текстом су наведена отступања од кијевског рукописа, али не и од додатака и исправка Калужњацког.

В. Ђоровић.

Въпрошеніе Никодіма ар'химан'дріша, шисмѣн'скыи.

Понѣж(е) вѣ правилшх(ь) с(ве)тыхъ ш(тъ)цъ шбрѣтаем(ь) мѣжъскѣ полѣ ѿ выше єї лѣт(ь) расѣждати наже о блѣдех(ь) сѣгрѣшеніа, обрѣтаем' же н(и)на наже оуже недорастѣше 5 вѣ врѣстѣ толѣкѣ еше нѣ ѿ многаа, да рѣкѣ, бесованіа твореще рѣчнаа блоужденіа аще и несѣврѣшено истеч(е)ніе, нѣ некако нако вода истичет(ь) ѿ ных(ь) сѣладостр(а)стїем(ь). Аще таковомѣ, тако сѣ скотшм(ь) ил(и) мѣжъскым(ь) полшм(ь) боудеть, быти дшстоит' ли сѣх(ь) вѣзводити на с(ве)щеничъ-10 ство или ны?

Евѣлїа пашрїар'ха шрѣнов'скаго ѡвѣшѣ.

Въпрошеніе се мншгаа вѣниманіа и страха трѣбоует(ь), нако да не ктш, ѿ прѣзмер'наго м(и)лованіа под'вижем(ь), вѣпадетъ вѣ масалїан'скѣю ересь ил(и) паку, рад(и) опаснаго истезаніа, 15 вѣпадетъ(ь) вѣ нават'скѣю прѣлѣс(тъ). Аще бо и даже до н(и)на вѣ нѣкых(ь) шбычаи здрѣжа сѣход(и)ти нѣкым(ь) д(оу)хов'никшм(ь), м(и)лованїем(ь) подвижемомъ, кѣ своим(ь) их(ь) чедшм(ь), нѣ шпаство б(о)ж(ь)ств'ных(ь) правылъ не тако имать. Аще агг(е)лѣ г(оспод)а вѣседрѣжителна с(ве)щен'никъ и юс(тъ)

20 и г(лаго)лѣтъ' се нако великы реч(е) Діонисіе и над(ь) б(о)ж(ь)ств' -
 ными дар'мы м(о)ле се, г(о)с(подь)нъ чинъ иматъ, прочеж
 агг(е)л(ь)ско житіе имѣти длѣж'нъ юс(тъ) с(ве)щенникъ нако
 да по дшстоин'ствѣ и милованіе иматъ. Сего ради ш ч(и)-
 стоте телѣсней много опаство трѣб(ѣ) юс(тъ) хотѣшомъ на
 25 с(ве)щеничѣскыи възыти степень, накоже реч(е) ап(о)с(то)лъ :
 „Братіе, м(о)лю вы прѣд'ставите телеса ваша ч(и)ста жрѣтвѣ
 живѣ б(о)говы.“ Дшстоитъ оубо не на лѣта юныхъ блю-
 сти нъ на желаніе сѣще въ ных(ь). Сѣтъ' бо нѣци въ юных(ь),
 ѿ топлаго раствореніа под'вижеми, и не тѣчю ѿ ді-го ил(и)
 30 ѿ еї-го лѣта нъ ѿ гї-го и ѿ ві-го къ истицанію ѿ ес(тъ)ства
 понѣждаемы. Азъ бо видѣхъ отроче неоудоспѣло ві съврѣ-
 шити лѣтъ д(ѣ)в(и)цѣ съврѣшене растлив'шѣ. И не невѣрзи,
 сѣтъ' бо мншсы свѣд(ѣ)телѣ симъ иже и до н(и)на живы
 съ нами сѣтъ. А иже стѣденаго сѣлвчиши се ес(тъ)ства ни
 35 по еї ниж(е) по сі-тих(ь) лѣт(ѣ)хъ, нѣци же ниж(е) по иї-тих(ь)
 летех(ь) къ желанію под'вижимы сѣтъ, не сѣщѣ раждысанію
 под(ь)вижѣшомъ тѣх(ь) къ похоти. Тѣм'же достоинѣ м'ню
 таковых(ь) на с(ве)щеничѣство дрѣзати; прѣд'реч(е)ннїе же
 не тако нъ съ мншсем(ь) истѣзаніем(ь) и рассмотреніем(ь) д(оу)-
 40 хов'ным(ь) да не како съхожденіе ш ных(ь) твореще, вина
 тѣх(ь) погыбелы бѣдем(ь) по иже ѿ ап(о)с(то)ла реч(е)нномъ :
 „Ч(и)стаа себѣ съблюдаи въ в'сем(ь) и не причещай се грѣ-
 сехъ тѣждыхъ.“ А иже съ моужѣским(ь) полшм(ь) или съ
 скотшм(ь) тѣх(ь) пад(ь)шее, ѿноуд' възбранаетъ тѣх(ь) пра-
 45 вило; даже до истицаніа мокротѣ раждысаніе свѣрепеетъ,
 мокроте же ис тѣла истѣкшы прочеж оувѣдаетъ и бездѣл'нъ
 прѣбываетъ ѣдъ. Аще бо малакїѣ ѿ ц(а)р(ь)ствїа б(о)жїа из-
 гонитъ Павлъ Великыи, что ѣбо рекѣтъ иже и съ иным(ь)
 тѣлшм(ь) боуд(оу)тъ сѣгрѣшили? Въ малакїѣ бо единою ил(и)
 50 дваши поплѣз'шаго се и по сем(ь) мншго показав'шаго троуды
 едва и по нѣжды пращаетъ на с(ве)щеничѣство правило,
 инако никакоже. А иже съ тѣждымъ тѣлшм(ь) сѣгрѣшив'шаго
 в'сачѣскыи ѿрѣваетъ. Тѣло иже свою нечистотѣ смѣшеніем(ь)
 скврѣным(ь) въ ино тѣло излынавшее како чисто нареч(е)т
 55 се? Не м'ню азъ, и свѣд(ѣ)тель симъ с(ве)ты Іван(ь) Пшс(т)-
 никъ иже сѣхшдител'нѣиши яви се чл(овѣ)ч(ь)скомъ родѣ.
 Г(лаго)лѣтъ бо онъ. сице: „Аще ктш въ д(ѣ)в'стве си или
 въ мир'сцѣ или иночѣсцѣмъ чинѣ ил(и) іереисцѣи раст(ь)лив
 же с(е) ѿ некого и аще въ бѣд'ры тѣчю запрѣщеніе ѣбо

60 пріети пшд(о)баеъ, приходити же въ с(ве)щеничѣство и паче
 же аще единою или дващъ быс(тъ). Аще ли множае сего
 и въ афедронъ никако же ѿнѣд(ѣ) да не приходитъ въ дѣа-
 конскыи степен(ь) ил(и) въ іереискыи санъ. Аще бо и шн(ь)
 не съгрѣши нъ съсоуд' растѣпи се, оскврѣни бо се и не
 65 възможно юс(тъ) емѣ с(ве)щен'нодѣиствовати. Аще ли въ
 малакѣ въпаднет(ь) прѣжде с(ве)щеничѣства пріетію не вѣд(е)
 чтш юс(тъ) и нако въз'бранаеъ его пріети с(ве)щеничѣство
 или по неразоумѣнію ил(и) ѿ инога д(оу)шетлѣн'наго семѣ
 наѣчив' се и юс(тъ) чл(овѣ)къ ил(и) мѣдръ ил(и) бл(а)го-
 70 говѣинъ или и обоѣа, запрѣщеніем(ь) оубо пріемати прѣвѣе
 потом(ь)жде спод(о)блнати се с(ве)щеничѣствѣ. Аще ли по
 с(ве)щеничѣствѣ въ сѣе въпад'нетъ по развѣмоу, его же прѣд(ь)-
 рекохом(ь), по невѣд(ѣ)нію ил(и) ѿ инога наѣченъ быс(тъ)
 злѣ, да пріимет(ь) лѣто запрѣщеніе оудрѣжаем(ь) еже не
 75 с(ве)щеничѣствовати и тако да с(ве)щеничѣствѣетъ. Аще ли
 повторитъ ил(и) потретит(ь) к томѣ да не с(ве)щен'ствѣетъ. И
 сѣа ѣбо тако.

К 1 Въпросъ Никодимшв'; 3 блждѣ; 4 нако не оудорастѣше; 7 истеч-
 чет; съ съладостр.; 9 нема *быши*; 11 Евѣ. пат. штвѣт; 13 безмѣрнаго; 14
 тачније маласіан'скж; 16 оудрѣжа сѣ; 19 нема *и*; 23 нема оно *по*,
 које је боље; 32 К има погрешан облик *расшлнвшее*; 34 сълуч'шеи; 38 неп-
 щѣж; 44 нема прво *шѣхъ*; падшеи; 45 даже бо до; 48 нема *и*; 52 инакоже;
 56 сх. и милостивнѣйшій; 58 мир'стѣмъ; іереистѣм; 60 нема *и*; 66 пр. пріѣтѣ
 свѣщенничѣска; 67 не пріити въ св.; 70 запрѣщеніе; 73 бывъ небыти злоу
 (мање тачно); 74 нема лѣто.

4. Још једна бугарштица из 18 века у Ерлангенском зборнику.

У чланку Старост народног епског песништава нашег (ЈФ XII, стр. 6.) указао сам на једну бугарштицу (бр. 51), забележену око г. 1720, вероватно ван Далмације, за зборник наших народних песама, који је проф. Геземан издао под именом Ерлангенског рукописа. У истом том зборнику као да се крије још једна песма народна у бугарштичком стиху, и са припевом, нередовним. Она је објављена у полустиховима, који су силабички фиксирани као осмерци (8²), па су на ту меру удешени и припеви, тако да цела песма даје спољашњи утисак праве осмерачке. Штампана је на стр. 165 под бројем 116. Преудешена на данашњи правопис и